

ULUSLARARASI
KADIN VE HUKUK SEMPOZYUMU

TÜRKİYE
BAROLAR BİRLİĞİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ

KADIN VE HUKUK

KADININ KORUNMASINA İLİŞKİN ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER VE TÜRKİYENİN KONUMU

Yrd. Doç. Dr. Şafak Parlak BÖRÜ[□]

Fransız İhtilâlinde bu yana kadınlar erkeklerle eşit haklara sahip olabilmek için çeşitli mücadelelere girişmişlerdir. II.Dünya Savaşı sonrası hız kazanan bu mücadele sonucu kadınların korunması, ayrımcılığın ortadan kaldırılarak gerçek anlamda eşitliğin sağlanabilmesi için ulusal ve uluslararası düzeyde birçok çalışma gerçekleştirilmiştir. Ancak, kadınların erkeklerle eşitliği prensibinin tam anlamıyla kabul görmesinde, erkek egemen anlayışının toplumlarda etkin olması, kültürel bakımdan ataerkil bir yapının mevcut bulunması gibi durumlar önemli bir engel oluşturmuştur ve hâlâ oluşturmaktadır.

Kadınlar insan haklarından birey olarak yararlanma hakkına sahiptir. Ancak cinsiyet ayrımcılığı sebebiyle, özellikle eşitlik ilkesi bakımından uluslararası belgelerde 'kadın hakları' ayrıca ve özellikle düzenlenmiştir. Bunun temel nedeni, kadınlara karşı uygulanan eşitsiz ve ayrımcı uygulamaların önlenmesi ve kadınların toplumsal konumlarında iyileştirme yapılması için buna gerek duyulmasıdır. Bu konuda 1945 BM Şartı ile atılan ilk adım, yine Birleşmiş Milletler nezdinde ortaya konulan uluslararası belgelerle, ayrıca Avrupa Birliği bünyesinde yapılan çalışmalarla desteklenmiş ve geliştirilmiştir. Özel olarak kadın haklarını düzenleyen belgelerden en önemlisi olarak kabul edilen Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) hayata geçirilmiş; Türkiye'nin de taraf olduğu Sözleşme kadınlara karşı cinsiyet sebebiyle yapılan her türlü ayrımı yasaklayarak, taraf devletlere ayrımcılığı önleyici tedbirler alma yükümlülüğü getirmiştir. Sözleşmeye ek Protokol ile de hakların ihlalinde başvurulabilecek denetim mekanizmaları oluşturulmuştur.

Kadınlara karşı toplumsal cinsiyet ayrımcılığının gelmiş olduğu son nokta ise kadına yönelik şiddet olaylarında kendini gösterir. Bu konuya Nairobi Stratejileri ile ilk defa eğilinmiş olup, devletlerin somut önlemler almaya zorlanması ve daha üst bir bilinç oluşturulmasına yönelik ihtiyacın neticesinde -Türkiye'nin de taraf olduğu- İstanbul Sözleşmesi doğmuştur.

Ülkemizde bir taraftan uluslararası standartlara oldukça uygun yasal düzenlemeler kendini gösterirken, diğer taraftan çağdaş toplumlarda asla kabul edilemeyecek bazı ayrımcılık örnekleri, hak ihlali ve şiddet niteliği taşıyan uygulamalar görülmektedir. Bildirimizde başta anılan Sözleşmeler olmak üzere, konuya ilişkin uluslararası belgeler ışığında Türkiye'deki yasal düzenlemeler ve fiili gerçeklik ele alınıp, uygulamada olumlu bir dönüşümün nasıl mümkün olacağı tartışılacak ve değerlendirilmeye çalışılacaktır.

[□] Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi. (sparlak@law.ankara.edu.tr , safakparlak@yahoo.com)